Lineaarialgebra ja matriisilaskenta II
Helsingin yliopisto, matematiikan ja tilastotieteen laitos
Syksy 2013
Harjoitus 1

Tehtävien viimeinen palautuspäivä: pe 1.11.2013 klo 19.30
Korjausten viimeinen palautuspäivä: pe 15.11.2013 klo 19.30

Käytä tehtävien palauttamisessa uutta kurssitunnusta. Saat sen sähköpostitse.

Tehtävällä 15 voi korvata minkä tahansa tähdettömän tehtävän.

Tehtäväsarja I

Tutustu kurssimateriaalin lukuun 15, joka käsittelee vektoriavaruuksia.

1. Tutkitaan vektoriavaruutta $\mathbb{R}^{2\times 2}$, joka koostuu kaikista 2×2-matriiseista. (Joukon $\mathbb{R}^{2\times 2}$ yhteenlasku ja skalaarikertolasku määritellään tuttuun tapaan.) Mikä on tämän vektoriavaruuden nollavektori? Mikä on matriisin $D = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ -3 & 1 \end{bmatrix}$. vastavektori? Perustele vastauksesi vektoriavaruuden määritelmän avulla.

2. Piirrä kuva joukosta $K = \{(x, y) \mid x \geq 0, y \geq 0\}$. Osoita, että K varustettuna vektorien tavallisella yhteenlaskulla ja skalaarikertolaskulla ei ole vektoriavaruus.

3. Määritellään positiivisten reaalilukujen joukossa $\mathbb{R}_+ = \{x \in \mathbb{R} \mid x > 0\}$ yhteenlasku $\oplus$ ja skalaarikertolasku $\odot$ seuraavasti: jos x, $y \in \mathbb{R}_+$ ja $c \in \mathbb{R}$, niin

$$x \oplus y = x \cdot y \quad \text{ja} \quad c \odot x = x^c .$$

   Laske $3 \oplus 4$ ja $-3 \odot 2$.

4. Jatkoa edelliseen tehtävään. Voidaan osoittaa, että $\mathbb{R}_+$ varustettuna yhteenlaskulla $\oplus$ ja skalaarikertolaskulla $\odot$ on vektoriavaruus. Mikä on tämän vektoriavaruuden nollavektori? Mikä on vektorin 6 vastavektori?

Tehtäväsarja II

Tutustu kurssimateriaalin lukuun 16, joka käsittelee aliavaruuksia.

5. Merkitään $W = \{(3x, x) \mid x \in \mathbb{R}\}$.
   (a) Piirrä kuva joukosta W.
   (b) Oletetaan, että $\bar{w} \in W$ ja $\bar{u} \in W$. Osoita, että $\bar{w} + \bar{u} \in W$.
   (c) Oletetaan, että $\bar{w} \in W$ ja $r \in \mathbb{R}$. Osoita, että $r\bar{w} \in W$.
   (d) Osoita, että $\bar{0} \in W$.

(e) Totea, että W on vektoriavaruuden $\mathbb{R}^2$ aliavaruus.

6. Olkoon U vektoriavaruuden $\mathbb{R}^3$ aliavaruus. Oletetaan lisäksi, että $(1,0,3) \in U$ ja $(0,-2,-1) \in U$. Osoita, että myös vektorit $(0,-8,-4)$ ja $(-1,-2,-4)$ ovat aliavaruuden U alkioita. Perustele vastauksesi aliavaruuden määritelmän avulla.

7. Tarkastellaan 2×2 -matriisien muodostamaa vektoriavaruutta $\mathbb{R}^{2\times 2}$. Osoita, että joukko $W = \left\{ \begin{bmatrix} a & a \\ -3b & b \end{bmatrix} : a, b \in \mathbb{R} \right\}$ on avaruuden $\mathbb{R}^{2\times 2}$ aliavaruus.

8. Piirrä kuva joukosta $U = \{(x,y) \mid xy \geq 0\}$. Onko U vektoriavaruuden $\mathbb{R}^2$ aliavaruus? Perustele vastauksesi aliavaruuden määritelmän avulla.

9.* Merkitään $A = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & -1 \end{bmatrix}$. Oletetaan, että U on vektoriavaruuden $\mathbb{R}^{2\times 2}$ aliavaruus ja A, $B \in U$. Päteekö tällöin välttämättä $3I \in U$? (Tässä I on ykkösmatriisi.) Perustele vastauksesi aliavaruuden määritelmän avulla.

Tehtäväsarja III

Tutustu kurssimateriaalin lukuun 13.4, jossa käsitellään pistetulon sovelluksia.

10. Määritä vektorin $\bar{v} = (0,-5)$ projektio vektorin $\bar{w} = (1,2)$ virittämälle suoralle. Piirrä tilanteesta kuva.

11. Suora S kulkee pisteen $A = (3,1,1)$ kautta ja sen suuntavektori on $\bar{v} = (-1,1,0)$. Määritä pisteen $B = (1,0,2)$ etäisyys suorasta S. Käytä apuna projektiota.

12. Oletetaan, että tasolla T on normaali $\bar{n} = (-3,2,0)$ ja taso kulkee pisteen $P = (2,-1,-1)$ kautta. Määritä tason T normaalimuotoinen yhtälö. Tutki, onko piste $A = (-2,1,-1)$ tasossa T.

Tehtäväsarja IV

Tutustu kurssimateriaalin lukuun 14, jossa käsitellään ristituloa.

13. Laske $\bar{u} \times \bar{w}$, jos

    (a) $\bar{u} = (0,1,1)$ ja $\bar{w} = (3,-1,2)$ (b) $\bar{u} = (3,-1,2)$ ja $\bar{w} = (0,1,1)$.

14. Merkitään $A = (1,0,0)$, $B = (0,2,-3)$ ja $C = (0,0,-2)$. Määritä pisteiden A, B ja C kautta kulkevan tason T normaalimuotoinen yhtälö.

Ylimääräinen tehtävä

15. Oletetaan, että $\bar{v}, \bar{w} \in \mathbb{R}^n$. Todista Pythagoraan lause:

$$\bar{v} \text{ ja } \bar{w} \text{ ovat ortogonaaliset, jos ja vain jos } \|\bar{v}\|^2 + \|\bar{w}\|^2 = \|\bar{v} + \bar{w}\|^2.$$

Neuvo: Muotoa ”jos ja vain jos” olevat väitteet todistetaan kahdessa osassa.